

INSULTO PROFILAKTIKA

- **Nerūkyti.** Rūkymas sumažina deguonies kiekį kraujyje bei pažeidžia ir susilpnina arterijų sienes.
- **Nevartoti** daugiau negu vieną alkoholinio gėrimo vienetą per dieną (pvz. maža taurė balto vyno (8-9 proc.)).
- **Užsiimti aktyvia fizine veikla** mažiausiai 30-60 min. per dieną, 5 kartus per savaitę (mankštos užsiėmimai, spartus ėjimas, važiavimas dviračiu, lipimas laiptais, šiaurietiškas ėjimas, plaukimas, bėgimas, joga...).
- **Išlaikyti kūno masės indeksą žemesnį nei 25.**

$$KMI = \frac{\text{Masė (kg)}}{(\text{Ūgis (m)})^2}$$

- **Juosmens apimtis:**
  - vyrams mažesnė kaip 94 cm,
  - moterims mažesnė kaip 80 cm.
- **Gydymas statiniais**, siekiant sumažinti MTL cholesterolio koncentraciją mažiau nei 2,5 mmol/l (labai didelės rizikos pacientams – mažiau nei 1,8 mmol/l).
- **Arterinis kraujo spaudimas** <130/80 mmHg.
- **Sergantiesiems cukriniu diabetu** patariama tinkama ligos kontrolė ir gydymas, kad glikozilinto hemoglobino (HbA1C) būtų mažiau nei 6,5 %.

▪ Mitybos rekomendacijos:

- Riboti sūraus maisto vartojimą.
- Mažinti gyvulinės kilmės riebalų kiekį.
- Valgyti daugiau šviežių vaisių ir daržovių.
- Sočiuosius riebalus patartina keisti nesočiais, augaliniais riebalais: alyvų, rapsų, kukurūzų, saulėgrąžų aliejus.
- Vartoti kuo daugiau produktų, turinčių omega-3 riebiųjų rūgščių: upėtakis, vėgėlė, kalmarai, austrės, šaltųjų jūrų žuvis (menkė, lašiša, plešnė, tunas).
- Liesa mėsa, triušiena, žvėriena, vištiena ar kalakutiena be odelės.
- Liesas pienas, kefyras, rūgpienis (0,2 - 1%), jogurtas (0,3 - 1%), varškė, varškės sūris (<13%), kiaušinių baltymas.

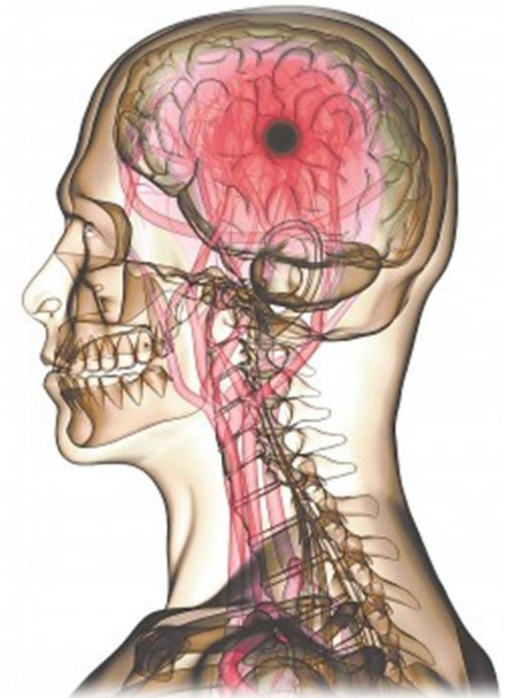
- **Venkite streso**, laikykitės darbo ir poilsio režimo, mokykitės atsipalaiduoti.
- **Reguliariai lankykitės pas gydytoją** ir laikykitės jo rekomendacijų.
- **Nenutraukite rekomenduotų medikamentų vartojimo, nepsitara su gydytoju.**

Pagal metodinę literatūrą parengė
VšĮ Kėdainių PSPC sveikatos kabinetas
(8 347) 50601, www.kedainiupspc.lt

Kėdainių
pirminės sveikatos priežiūros centras

INSULTAS

Požymiai

Pirmoji pagalba

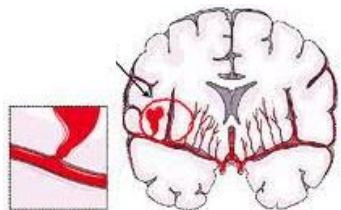
Profilaktika

KAS YRA INSULTAS?

Ūminis galvos smegenų kraujotakos sutrikimas, kurio metu žūva galvos smegenų ląstelės.

Skiriami du pagrindiniai galvos smegenų kraujotakos sutrikimų tipai:

1. **išeminiai**, kai galvos smegenis maitinanti kraujagyslė užsikemša,
2. **hemoraginiai**, kai plyšta galvos smegenis maitinanti kraujagyslė ar jos išsiplėtimas – aneurizma, ir kraujas išsilieja į smegenis arba aplink jas.

DIDESNĖ RIZIKA PATIRTI INSULTĄ:

- turintiems aukštesnį kraujospūdį;
- sergantiems širdies ir kraujagyslių ligomis;
- sergantiems ateroskleroze;
- esant vyresnio amžiaus;
- turintiems vieną ar kelis šeimos narius, patyrusius insultą;
- vartojantiems daug riebių, sūrių patiekalų, rūkantiems ir vartojantiems alkoholį;
- mažai judantiems, nesportuojantiems;
- sergantiems cukriniu diabetu;
- turintiems antsvorį ir nutukusiems asmenims.

INSULTO POŽYMIAI

- **Staigus veido raumenų, vienos kojos ar rankos aptirpimas, nejautrumas.** Kartais pacientą ištinka viso kūno paralyžius, jis negali pakelti rankos ar kojos. Neretai pasikeičia veido simetrija – viena pusė nukara, sunkiau kalbėti ir šypsotis.
- **Staigus kalbos ar gebėjimo suprasti kalbą praradimas.** Pacientui kyla bendravimo problemų, nepavyksta sudaryti logiškų sakinių, jis atrodo sutrikęs ir nesupranta, kas jam sakoma.
- **Staigus regos praradimas arba sutrikusi rega,** dažniausiai bėdos ištinka vieną akį.
- **Sutrikusios joslės** – oda tampa nejautri. Gali sutrikti ir uoslė bei klausa.
- **Staigus pusiausvyros ir koordinacijos sutrikimas,** pykinimas, vėmimas, karštis ar trumpalaikis sąmonės netekimas.
- **Ūmus ir intensyvus galvos skausmas,** atsiradęs be jokios priežasties, pacientas gali prarasti sąmonę.
- **Smarkus galvos svaigimas.**
- **Refleksų sutrikimai, sunkumas ryjant.**

PIRMOJI PAGALBA

- **Nedelsdamas skambink** skubios pagalbos telefonu 112 ir kviesk greitąją pagalbą. Šiuo atveju kiekviena minutė yra aukso vertės.
- **Skubiai guldyk** ligonį į horizontalią padėtį, galvūgalį pakelk aukščiau ir pasirūpink, kad nukentėjusiajam nepritrūktų oro (atsagstyk apykaklę, kt.).
- **Įsidėmėk laiką,** kai pastebėsi pirmuosius ligos požymius. Ši informacija pravers gydytojui, skiriant gydymą.
- Jei pradėjo trikti gyvybinės ligonio funkcijos, nelauk medikų ir **pradėk gaivinimą** – dirbtinį kvėpavimą, širdies masažą 2:30 santykiu.
- **Neignoruk ligos simptomų.** Net jei insulto simptomai pasireiškė silpnai ar vos vienas iš jų, skubiai pasirūpink ligoniu.

